

การศึกษาการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย

A study of the Educational Development Plan of Sub-District Administration Organizations in Pornchareon District, Nongkhai Province

เชาวลิต อาแพงพันธ์¹ สมชาย วงศ์เกษม² ศิริ ถีอาสนา³ และไพศาล เอกะกุล⁴

**Chouwalit Arphaengphan,¹ Somchai Wongkasem,² Siri Thee-asana³
and Paisarn Ekakun⁴**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จำนวน 94 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยวิธี t-test (Independent sample) ผลการวิจัยพบว่า

องค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย มีการวางแผนพัฒนาการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ การกำหนดแผนงานและโครงการ การเตรียมการก่อนวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา ตามลำดับ

การเปรียบเทียบระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นต่อระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สองด้าน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา และการปฏิบัติตามแผน

คำสำคัญ : องค์การบริหารส่วนตำบล การปกครองท้องถิ่น

ABSTRACT

The purpose of this research was to study and compare the educational development plan of sub-district administration organizations in Pornchareon district, Nongkhai province. The sample subjects were 94 members of sub-district administration organizations in Pornchareon district, Nongkhai province, they were selected by stratified random sampling. The data were collected by a rating scale

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ศษ.ด. (บริหารการศึกษา) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 20 ธันวาคม 2550 รับลงพิมพ์ 1 เมษายน 2551

questionnaire with .95 reliability value. The research statistics used were mean, standard deviation and percentage and t-test (independent sample).

The results revealed that the average opinion of the members on the educational development plan of sub-district administration organizations in Pornchareon district, Nongkhai province was moderate. The five highest opinions on the educational development plan were stipulation of plans and projects, planning preparation, action, evaluation and problem analysis. In regard to the comparison of the opinions, it was found that the opinions of the participants on the educational development plan were not significantly different at the .05 level. However, the opinions of the participants on problem analysis and action were significantly different at the .05 level.

Keywords : Sub-District Administration Organizations, Local Government

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้เพื่อพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ถ้าสังคมใดขาดการศึกษา สังคมนั้นจะมีแต่ความล้าหลัง ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนจึงถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญยิ่งของรัฐบาลด้วย เหตุผลดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และในมาตรา 81 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้ความรู้คู่คุณธรรมจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540 : 10-16) จากบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาของชาติ เพื่อส่งเสริมให้บุคคลให้มีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมฝึกวิชาชีพตามความเหมาะสม ความต้องการของท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540 : 18)

การเกิดวิกฤตทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาที่สามารถสะท้อนปรัชญา คนมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจสมดุล และยั่งยืน ซึ่งขบวนการเรียนรู้เพื่อนักเรียนและชุมชนนั้น เกิดด้วยวิถีคิดและการสร้างงานเป็นเครือข่ายระหว่างครู ผู้บริหาร โรงเรียนและชุมชน เพื่อสร้างพลังในการเรียนรู้ และการทำงานร่วมกัน (ลีปนนท์ เกตุทัต, 2541 : คำนำ) แนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา คือ การให้ชุมชน ท้องถิ่น และทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงควรเป็นของชุมชนมีการจัดการเรียนการสอน โดยการเรียนรู้เห็นและความร่วมมือของประชาชนและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญ เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมให้เกิดขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและทรัพยากรของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสามารถ มีทักษะที่จะดำรงชีวิตและสามารถพัฒนาตนเองตามวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญา ความสามารถของชุมชนโดยรวม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

ดังนั้น เจตนารมณ์ที่จะให้สังคม ชุมชน และท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ใน

การจัดการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสารของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น นอกจากนี้สถานศึกษายังมีหน้าที่ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาชุมชนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน ในส่วนหมวดการบริหารและจัดการศึกษา ได้กำหนดให้เมืองคณาบุคคลในการบริหารและจัดการศึกษาในระดับต่างๆ ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา โดยให้มีตัวแทนองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ อยู่ในองค์คณะบุคคล นอกจากนี้ ชุมชนและท้องถิ่นยังมีบทบาทให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน และท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา

องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐาน มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งหลักการสำคัญของระบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง มีเขตพื้นที่

ในการบริหาร และความรับผิดชอบตามที่หน้าที่กำหนดไว้ให้มีสภาพนิติบุคคล แต่จะต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น (ศิริพงษ์ มุขศรี, 2540 : 2) ด้านการศึกษาในองค์กรบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

รัฐบาลได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 41 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 22) หน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 16 (9) ระบุให้องค์กรส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 9)

องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรท้องถิ่น เป้าหมายที่จะต้องรับผิดชอบบริการสาธารณะ ด้านการศึกษา แต่องค์กรบริหารส่วนตำบลจะมีความสามารถดำเนินงานด้านการศึกษาให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากภารกิจทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับองค์กรบริหารส่วนตำบล การจะดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษารายละเอียดด้านต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา ทั้งวิสัยทัศน์ นโยบายของประเทศ ทิศทางการพัฒนาคนเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ องค์กรบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเพื่อกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และมาตรการในการดำเนินงานจัดการศึกษา ส่งเสริมการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ภายใต้ต้นนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่รัฐบาลได้วางทิศทางการพัฒนาคนของประเทศได้อย่างสอดคล้องกันทั้งในระดับท้องถิ่นและ

ระดับประเทศ กลไกหลักในการบริหารจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนา
ตำบล ซึ่งเป็นแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรใหม่ที่จะ
ต้องมีบทบาทด้านการจัดและส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่น
ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า องค์การบริหารส่วนตำบลใน
เขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย มีกระบวนการวางแผน
พัฒนาการศึกษา ตามขั้นตอนการวางแผน 5 ขั้นตอน ได้แก่
การเตรียมการ การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา การกำหนด
แผนงานและโครงการ การปฏิบัติตามแผน และการประเมิน
ผล ผลการวิจัยจะเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการ
กำหนดบทบาทในการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล
ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และเป็นข้อ
เสนอแนะในการปฏิบัติงานวางแผนพัฒนาการมีส่วนร่วมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น
ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัด
หนองคาย โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของสมาชิก
องค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่าย
นิติบัญญัติ ที่มีต่อสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัด
หนองคาย โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างฝ่ายบริหาร
และฝ่ายนิติบัญญัติ มีความคิดเห็นต่อสภาพการวางแผน
พัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ
พรเจริญ จังหวัดหนองคาย แตกต่างกันทั้งโดยรวมและ
รายด้าน

ขอบเขตการวิจัย

1. **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ สถานภาพตามตำแหน่งของ
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

- 1.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร
- 1.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่าย
นิติบัญญัติ

2. **ตัวแปรตาม** ได้แก่ สภาพการวางแผนพัฒนาการ
ศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีกระบวนการ
วางแผน 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 การเตรียมการก่อนการวางแผน
- 2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา
- 2.3 การกำหนดแผนงานและโครงการ
- 2.4 การปฏิบัติตามแผน
- 2.5 การประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการวางแผนพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ
พรเจริญ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกองค์การ
บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย
จำนวน 100 คน จำแนกตามตำแหน่ง ดังนี้

- 1.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร
จำนวน 20 คน
- 1.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่าย
นิติบัญญัติ จำนวน 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากประชากร
แบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยแบ่งชั้น
สถานภาพตามตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ใน
เขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย แล้วกำหนดขนาดของ
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (R.V.
Krejcie and D.W. Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 :
39-00) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 94 คน

เครื่องมือการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น
แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน
ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพ
ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ
รายการ (Checklist) จำนวน 1 รายการ ประกอบด้วย
ตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพการ
วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์การบริหารส่วน
ตำบล ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)
5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert five rating scale)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น
แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีขั้นตอนในการดำเนินการ
ดังนี้

1. ศึกษา เอกสาร ตำรา รายงาน บทความ และผลงาน
วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การ
บริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ
บริหารส่วนตำบล เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือ
2. กำหนดกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างเครื่องมือโดยใช้แบบสอบถามให้ครอบคลุม
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และ
พิจารณาให้คำแนะนำสำหรับการปรับปรุงและแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจและแก้ไขแล้ว
ไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย
6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ
แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
(Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95

7. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง แล้วนำไปใช้
จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอต่อนายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวม
ข้อมูลและแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม พร้อมตรวจสอบความ
สมบูรณ์ของแบบสอบถามและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ
คืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบและให้คะแนนแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดย
กำหนดน้ำหนักคะแนน
3. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติด้วยเครื่อง
ไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้วิเคราะห์
ข้อมูลทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard deviation) ทั้งโดยรวม รายด้าน และ
รายข้อ
4. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์
การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย ทั้งโดยรวม รายด้าน และ
รายข้อ
5. เปรียบเทียบสภาพการวางแผนพัฒนาการ ศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกสถานภาพ ด้วยการ
ทดสอบ t-test (Independent sample)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่า
เฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
deviation)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ การหาความ
เชื่อมั่น (Reliability) การหาความเชื่อมั่นของแบบ สอบถาม

โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกสถานภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการทดสอบ t - test (Independence sample) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 112)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีสถานภาพเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร ร้อยละ 21.3 มีสถานภาพเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายนิติบัญญัติ ร้อยละ 78.7

ขั้นที่ 2 ระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย ตามผลที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดแผนงานและโครงการ ด้านการเตรียมการก่อนวางแผน และด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ ฝ่ายบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการเตรียมการก่อนการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ ฝ่ายบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ฝ่ายบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการวิเคราะห์ปัญหาและข้อมูล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ ฝ่ายบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการกำหนดแผนงานและโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ ฝ่ายบริหาร

โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ ฝ่ายบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ ฝ่ายบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามสถานภาพ พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ มีความคิดเห็นต่อระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สองด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา และ ด้านการปฏิบัติตามแผน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัยสภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคายในครั้งนี้ โดยรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดและส่งเสริมการศึกษามากเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เตือนเพ็ญ สังฆะฤทธิ์ และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการพัฒนาเด็กและครอบครัว พบว่า ด้านแนวคิดในการวางแผนพัฒนาตำบล 5 ปี ยังคงกำหนดกลุ่มปัญหาแรก คือ กลุ่มปัญหาโครงสร้างพื้นฐานที่ทางราชการกำหนดไว้แต่เดิม ซึ่งมีได้กำหนดปัญหาเกี่ยวกับคนไว้เป็นอันดับแรกในแผน

2. **การเตรียมการก่อนการวางแผน** มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรในพื้นที่

มีระดับการศึกษาไม่สูงนัก จึงทำให้ไม่มีความรู้ด้านการวางแผน การกำหนดนโยบายมากนัก จึงไม่เห็นความจำเป็นของการเตรียมการก่อนการวางแผน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระวัฒน์ พิสัยพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความชัดเจนในเรื่องบทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนงาน

3. **การวิเคราะห์ปัญหาและข้อมูล** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก การขาดการประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับสถานศึกษาในท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะไม่เข้าใจ ไม่ทราบถึงปัญหาความต้องการด้านการจัดและส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระพงษ์ เดชบุญ และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตการศึกษา 10 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการอะไรบ้างเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการจัดและส่งเสริมการศึกษาที่ชัดเจน

4. **การกำหนดแผนงานและโครงการ** โดยรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลยังประสบกับปัญหาในด้านารติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการ และหน่วยงานราชการ ประชาคม ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้ขาดข้อมูลที่จะนำมากำหนดเนื้อหา รายละเอียด ความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรพินท์ สพิชชชัย และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดศักยภาพในการวางแผนและพัฒนาโครงการพัฒนาต่างๆ ที่เป็น

กิจกรรมนอกกรอบจากกิจกรรมที่เคยทำ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายจึงทำเฉพาะโครงการที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและข้าราชการสามารถเข้าใจ

5. **การปฏิบัติตามแผน** โดยรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาไม่นานนัก อาจจะส่งผลให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควร โดยเฉพาะบทบาทด้านการศึกษา สอดคล้องกับการวิจัยของ สมพร คำภิรมย์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังยาง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

6. **การประเมินผล** โดยรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากขาดการตรวจสอบเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาการศึกษาหลังจากคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเสร็จแล้ว ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการจัดระบบการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี สันติพลวุฒิ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการวางแผนระดับชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา จังหวัดลพบุรี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการควบคุม ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยเห็นว่ายังมีช่องว่างในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการริเริ่มโครงการพัฒนาการจัดทำแผนและการติดตามโครงการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน

7. การเปรียบเทียบระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ มีความคิดเห็นต่อระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริญญา พันธุ์หนอง (2546 :

บทคัดย่อ) ได้วิจัยความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดแผนงานและโครงการ ด้านการเตรียมการก่อนวางแผน และด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา

1.1 ด้านการเตรียมการก่อนการวางแผน อยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ บุคลากรใน อบต. และประชาชน มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการและยุทธศาสตร์การจัด และส่งเสริมการศึกษา มีการตรวจสอบและเตรียมความพร้อมด้านปัจจัย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบการวางแผนพัฒนาการศึกษาของ อบต. ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีการสร้างจิตสำนึกและอุดมการณ์ให้บุคลากรร่วมปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนด้วยความรับผิดชอบ

1.2 ด้านการวิเคราะห์ปัญหาและข้อมูล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายให้สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและชุมชน มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีการพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมกับปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ประชาชน

ได้ทราบล่วงหน้าว่า องค์การบริหารส่วนตำบล จะดำเนินการอะไรบ้างเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

1.3 ด้านการกำหนดแผนงานและโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการและหน่วยงานราชการ ประชาคม ประชาชนที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เข้าช้อนกับหน่วยงานทางการศึกษาอื่น มีการพิจารณาเนื้อหา รายละเอียด ความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นเสนอแผนงานต่อโครงการ

1.4 ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการจัดวางตัวบุคคลที่รับผิดชอบแผนงานต่อโครงการอย่างเหมาะสม มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้การดำเนินงานตามแผนงานต่อโครงการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการหรือแผนงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ต้องปฏิบัติ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการแจ้งการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการให้ทราบโดยทั่วกัน และ มีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานต่อโครงการ

1.5 ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการชี้แจงเหตุผลในการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนตำบล/หมู่บ้านรับทราบ การนำข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของประชาชนตำบลต่อหมู่บ้านมาปรับปรุงร่างแผนพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชุมชี้แจงสรุปผลการดำเนินงานตามแผน พัฒนาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน และ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีการตรวจสอบเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาการศึกษาหลังจากคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเสร็จแล้ว

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ มีความเห็นต่อระดับการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สองด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา และ ด้านการปฏิบัติตามแผน

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกชั้นตอนมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่า ยังมีภาระดำเนินงานตามขั้นตอนไม่มากนัก องค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรแก้ไข โดยการให้การศึกษาคณะความรู้ด้านการวางแผนแก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในรูปของการจัดอบรม สัมมนาจากวิทยากรที่มีความรู้ส่งเสริมให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นด้านการบริหารจัดการ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ สมชาย วงศ์เกษม ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ศิริ ถิลาสนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพศาล เอกกุล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- การปกครอง, กรม. (2539). **คู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสา รักษาดินแดน.
- เจริญ พันธุ์หนอง. (2546). **ความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- เดือนเพ็ญ สังฆะฤกษ์ และคณะ. (2541). **สรุปรายงานการวิจัยบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการพัฒนาเด็กและครอบครัว**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2543). **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- ไพรัช อรรถกามาพันธ์ และ มัทนา โชควรรณกร. (2545). **การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูป. ในชุดฝึกรวมผู้บริหาร**. ม.ป.ท.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. (2541). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- วีระพงษ์ เดชบุญ และคณะ. (2540). **ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- วีระวัฒน์ พิสัยพันธุ์. (2546). **การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. การบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

- ศิริพงษ์ มุขศรี. (2540). **การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพร คำภิรมย์. (2546). **การศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. การบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- ลีปนทร์ เกตุทัต. (2541). **ความจริงของแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เจ.ฟิล์มโปรเซส.
- สุมาลี สันติพิลลุม และคณะ. (2543). **แนวทางในการวางแผนระดับชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. เอกสารการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 40**. กรุงเทพฯ : กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรพินท์ สโพชชัย และคณะ. (2540). **รายงานผลการศึกษาคู่มือการศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล (ระยะที่ 2)**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.